

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

21 נובמבר 2006.

ארגוני הטרור הפלסטינים, המודעים לכך כי צה"ל נמנע מלתקוף במכוון אזרחים, הרחיבו לאחרונה את השימוש היזום באזרחים (כולל נשים וילדים) כ"מגן אנושי" על בסיסי ופעילי טרור. בכירים בחמא"ס ובארגוני טרור נוספים משבחים ומהללים את השימוש ב"מגן האנושי" וקוראים לעם הפלסטיני להמשיך ולהשתמש בדפוס פעולה זה על מנת לסכל תקיפות ישראליות

אזרחים מתגודדים על גג ביתו של פעיל חמא"ס
ואא'ל רג'ב על מנת לשמש עבורו כ"מגן אנושי"
(טלוויזית ANB , 20 בנובמבר)

פעיל החמא"ס נזאר ריאן מצהיר על כוונת ארגוני המחבלים
להגן על בתי פעילי הטרור באמצעות אזרחים (טלוויזיה
פלסטינית, 19 בנובמבר)

כללי

1. השימוש באזרחים כבמגן אנושי הינו דפוס פעולה שגור אצל ארגוני המחבלים הפועלים ברצועה. הללו ממקמים את תשתיותיהם הצבאיות בקרב מרחב אזרחי צפוף אוכלוסין, מבצעים ירי רקטות לעבר ישראל מנהלים חילופי אש עם צה"ל ממקומות מאוכלסים, ומסווים פתחי כניסה למנהרות בבתי מגורים.

2. לאחרונה יזמו הארגונים פעולות שנועדו לסכל או לפחות לשבש פעילות מבצעית של צה"ל, אווירית וקרקעית, באמצעות גיוס אזרחים פלסטינים, כולל נשים וילדים, והבאתם למוקדי לחימה ותקיפה על מנת שהללו ישמשו עבורם כ"מגינים אנושיים. שני אירועים בולטים במסגרת זאת היו :-

א. מניעת הפצת ביתו של מחמד בארוד, פעיל שטח בכיר ב"ועדות ההתנגדות העממית", במחנה הפליטים ג'באליא (18 בנובמבר). זאת, ע"י הבאת מאות אזרחים, בתוכם ילדים ונערים רבים, שנקראו להגיע לביתו של הפעיל בהנחה (שהתבררה כנכונה), שצה"ל לא יפציץ בכוונה תחילה בית בו מצויים אזרחים רבים. מבצע "גיוס" זה של אזרחים התאפשר בעקבות התרעה טלפונית מקדימה שהעביר צה"ל (במסגרת מאמציו למנוע פגיעות באזרחים) בה התבקשו דיירי ביתו של הפעיל להתפנות מהמקום לפני ההפצה.

ב. "חילוץ" עשרות מחבלים שהתבצרו במסגד "אלנצר" בעיירה בית חאנון במהלך מבצע "ענני סתיו" באמצעות תהלוכה של מאות נשים (3 בנובמבר). המחבלים שהתבצרו במסגד ניהלו חילופי אש עם כוחות צה"ל. וחולצו ע"י תהלוכה מתוקשרת של כ-200 נשים. תהלוכת הנשים הגיעה, (כנראה באופן יזום), התערבבה עם המחבלים, והצליחה להוציא אותם מהאזור.

3. בשני המקרים הללו נחלו ארגוני המחבלים, בראייתם, "הצלחות" מרשימות, בשל הימנעות צה"ל מלפגוע באזרחים. באירוע מסגד "אלנצר"

נמנע צה"ל מירי לא מדויק לעבר הנשים והדבר איפשר בריחת למחבלים הנצורים לברוח מהמקום ללא פגע. באירוע בג'אבליא **נמנע** חיל האוויר מלתקוף את ביתו של הפעיל בעקבות התקהלות האזרחים. ארגוני המחבלים שואבים מכך עידוד ואף מנסים להפוך אירועים אלו **למודל למקרים נוספים בעתיד**. במהלך האירוע ולאחריו **בכירים בחמא"ס, בפת"ח וב"ועדות ההתנגדות העממית" שבו וקראו לבני העם הפלסטיני לשמש עבורם "מגינים אנושיים" ("דרוע בשריה" בערבית)**.

4. השימוש באזרחים (כולל נשים וילדים) כ"מגן אנושי", בראיית ארגוני המחבלים, משפר את סיכויי עמידתם מול התקפות צה"ל **מעלה את המורל והביטחון העצמי של מבצעי הפיגועים ובכך גם מרחיב את חופש הפעולה שלהם להמשיך ולבצע פיגועי טרור נגד ישראל**¹. הסיכון של העמדת חיי אזרחים בסכנה הינו מבחינתם נסבל, באשר המחבלים מודעים לכך שצה"ל לא יתקוף בכוונה תחילה יעדי טרור בהם מצויים אזרחים. זאת ועוד במקרים בהם נפגעים אזרחים בשוגג בעת תקיפת צה"ל האשמה מוטלת אוטומטית על ישראל וצילומי זוועה של אזרחים הרוגים מזכים אותם ביתרונות הסברתיים-תעמולתיים בפני דעת הקהל הפלסטינית, הערבית, הבינלאומית ואף הישראלית.

5. **מבחינת החוק הבינלאומי מהווה השימוש באזרחים כ"מגן אנושי" פשע מלחמה והפרה בוטה של דיני המלחמה**. זאת בראש ובראשונה משום שהדבר מפר את עקרון היסוד של אבחנה בין לוחמים לאזרחים (The principle of distinction) המהווה אבן יסוד בדיני המלחמה.

¹ בכיר חמא"ס, שיה' נזאר ריאן, העניק ראיון בו התרברב כי גברים ונשים "ייגנו על לוחמי הג'האד ועל לוחמיהם". באותו ראיון הוא הדגיש כי שדרות הינה עיירה פלסטינית וכי כשם שהתושבים בורחים כיום משדרות יברחו גם התושבים מאשקלון (אתר פאל-מדיה [חמא"ס], 20 בנובמבר).

נספח א'

מניעת הפצצת בביתו של פעיל "ועדות ההתנגדות העממית" במחנה הפליטים ג'באליא

6. **מחמד פואד אחמד בארוד** הינו פעיל שטח בכיר של "ועדות ההתנגדות העממית", ארגון טרור בעל רקורד עשיר של פיגועים קטלניים נגד ישראל², המתגורר במחנה הפליטים ג'באליא. ב-18 בנובמבר לפנות ערב התכוון צה"ל להפציץ את ביתו במסגרת מדיניות תקיפת יעדי טרור בהם מאוחסנים אמצעי לחימה. על מנת למנוע פגיעה באזרחים חפים מפשע המתגוררים בביתו של הפעיל יזם צה"ל, כפי שעשה בעבר (ראו להלן), העברת התרעה טלפונית כחצי שעה לפני ההפצצה במסגרתה התבקשו דיירי הבית להתפנות מהמקום.

מימין: אזרחים פלסטינים מתגודדים לפני ביתו של פעיל וועדות ההתנגדות העממית מחמד בארוד. משמאל: אזרחים מבעירים מדורה על גג ביתו (טלוויזיה פלסטינית, 18 בנובמבר)

7. על מנת לנסות ולמנוע את הפצצת הבית הורו אנשי "ועדות ההתנגדות העממית" לדיירי הבית שלא לפנותו ואף קראו לתושבים פלסטינים להגיע למקום כדי ליצור "חומת מגן" אנושית. זאת בהנחה (הנשענת על הכרת מדיניות צה"ל וערכי המוסר שלו), שצה"ל לא יפציץ בכוונה תחילה בית בו נמצאים אזרחים רבים.

² בשנה האחרונה התמקדה פעילות הטרור של הארגון בעיקר בירי רקטות "קסאם" לעבר יישובי הנגב המערבי. מאז ההינתקות היה גם הארגון מעורב באכזרנות טרור ביהודה ושומרון ובכלל זה העברת ידע והברחת מומחי חבלה ומחבלים מתאבדים. הארגון מסתייע בחמא"ס ומשמש עבורו לעיתים כ"קבלן משנה" לביצוע משימות טרור.

8. בעקבות הקריאה אכן הגיעו למקום מאות אזרחים, בתוכם ילדים ונערים רבים, שהתקהלו מסביב לבית ושמשו "מגן אנושי" לפעיל הטרור. חלקם אף עלו על גג המבנה והבעירו על הגג מדורה על מנת להמחיש כי במקום מצויים אזרחים. בתוך האזרחים התערבבו גם פעילי טרור בכירים שהעניקו ראיונות לעיתונאים שנכחו במקום. לנוכח המצאות "חומת מגן אנושית" זאת אכן נמנע צה"ל מלהפציץ את הבית.

לצפייה בסרט נא לחצו כאן

טענת המחבלים (שאינן לה אימות) לסיכול תקיפה נוספת

9. כלי התקשורת הפלסטינים טענו כי ב-20 בנובמבר התרחש אירוע דומה בעיירה בית לאהיא. לטענתם (שאינן לה אימות) העביר צה"ל התרעה טלפונית לפנות את ביתו של וא'ל רג'ב אלשקרה, מפקד בחמא"סו "גדודי עז אלדין אלקסאס" ובכיר ב"כוח המבצע" בצפון הרצועה.

פעיל החמא"ס וא'ל רג'ב, שסביב ביתו התקהלו תושבים על מנת לשמש עבורו כ"מגן אנושי" ("אלג'זירה אינטרנשיונל", 21 בנובמבר)

10. למקום הגיעו מאות אנשים, כולל נערים וילדים, על מנת לשמש "מגן אנושי" לפעיל החמא"ס. פעיל החמא"ס משיר אלמצרי, שהגיע למקום, שילהב את הקהל באומרו כי התושבים "כורתים ברית חללים למען אללה" וכי הם "ימשיכו להגן על כבודם ועל בתיהם ולשמש מגן אנושי עד לנסיגת

האויב (טלוויזיית "אלאקצא" של החמא"ס, 20 בנובמבר; אתר "פראס", 20 בנובמבר).

תושבים כ"מגן אנושי": המונים מול ביתו ועל גג ביתו של וא'ל רג'ב בבית לאהיא (טלוויזית ANB, 20 בנובמבר)

כוונה להרחיב את השימוש ב"חומת המגן האנושית" במקרים נוספים בעתיד

11. "ועדות ההתנגדות העממית" וארגוני טרור נוספים ראו באירוע במחנה הפליטים ג'באליא "תקדים ראשון מסוגו". דוברים מטעם הצהירו כי בדעתם להשתמש גם להבא בטקטיקה זאת של יצירת "חומת מגן אנושית" וכשיטה לסיכול תקיפות ישראליות. כך למשל:-

א. ראש הממשלה אסמאעיל הניה ערך ב-19 בנובמבר ביקור הזדהות בביתו של פעיל וועדות ההתנגדות העממית מחמד בארוד וזכה לקבלת פנים חמה של האזרחים, ששימשו כ"מגינים אנושיים". בראיון עיתונאי הוא התבטא: "אני סבור שמה שקרה הלילה ישמש דוגמא לחיקוי... דוגמא לעמנו הפלסטיני ומסר לכך שהתוקפנות לא תשבור את רצוננו..." (רדיו צות אלקדס, 19 בנובמבר).

ב. שיח' נזאר ריאן, בכיר בחמא"ס, שנטל חלק ב"הגנה" על ביתו של מחמד בארוד, הודיע על תחילתו של מבצע "השמירה על בתי לוחמי הג'האד". הוא הצהיר כי "מהיום והלאה [לוחמי הג'האד] לא יאפשרו לישראל להתקיף את בתיהם...". בראיון נוסף הוא ציין כי הגברים והנשים שהגיעו לביתו של מחמד בארוד התחלקו למשמרות שנכחו במקום בשעות הלילה ובשעות היום (הטלוויזיה הפלסטינית, 19 בנובמבר; אתר "פאל מדיה" של החמא"ס, 19 ו-20 בנובמבר).

נזאל ריאן: התושבים יגנו על פעילי הטרור בגופם ובנפשם (טלוויזיה פלסטינית, 19 בנובמבר)

ג. **צלאח אבו ורדה**, בכיר בפת"ח, התבטא כי "כאשר שמעו פעילי 'פתח' על כך שביתו של אזרח (קרי, פעיל הטרור מחמד בארוד) עומד להיות מותקף, הם חשו למקום על מנת להיות מגן אנושי לבניין. באותו אופן הם ישמשו [גם להבא] מגן אנושי לכל הבניינים [המשמשים את] לוחמי הג'האד", יחד עם שאר הארגונים (הטלוויזיה הפלסטינית, 19 בנובמבר).

ד. **אבו מג'אהד**, דובר "ועדות ההתנגדות העממית" הצהיר בעקבות הארוע כי "מהיום לא יופצץ שום בית". הוא קרא לבני העם הפלסטיני על כל רבדיו למלא חובותיו ולשמש "מגינים אנושיים" לבתים המשמשים את הארגונים השונים בציינו כי "זוהי הדרך הנכונה" (הטלוויזיה הפלסטינית, ה-19 בנובמבר).

ה. באתר האינטרנט של ועדות ההתנגדות העממית התפרסמה כתבה שכותרתה "תקדים איכותי: ההמונים מגנים על בתי לוחמי הג'האד מפני הפצצה". בכתבה נאמר, בין השאר: "בתקדים ראשון מסוגו... הוכרז על

תחילת מבצע [שנקרא] הגנה על בתי לוחמי הגיהאד, על גג ביתו של מפקד מבצעי בחטיבות אלנאצר צלאח אלדין, אותו איימו כוחות הכיבוש לפוצץ" (אתר "moqawama", 21 בנובמבר).

נספח ב'

"חילוץ" מחבלים שהתבצרו במסגד "אלנצר" במהלך מבצע "ענני סתיו" באמצעות תהלכות נשים

מימין: מסגד "אלנצר" שנפגע באירוע (סוכנות הידיעות "מען", 10 בנובמבר). משמאל: נשים פלסטיניות מתעמתות עם צה"ל (אתר האינטרנט של החמאס Palestene-info, 13 בנובמבר)

12. במהלך מבצע "ענני סתיו" נאלץ צה"ל להתמודד עם השימוש שעושים ארגוני המחבלים באוכלוסייה האזרחית כבמגן אנושי. בלטו במיוחד האירוע (3 בנובמבר) שבמהלכו התבצרו כמה עשרות מחבלים במסגד "אלנצר", לו מייחסים תושבי בית חאנון ערך דתי והיסטורי. כוחות צה"ל כיתרו את המסגד והמבנים הסמוכים לו וקראו למחבלים המתבצרים להניח נשקם ולהסגיר עצמם. המחבלים שבמקום ניהלו חילופי אש עם צה"ל וסרבו להיכנע.³

13. המחבלים שבמסגד "חולצו" ע"י תהלכה מתוקשרת של כ-200 נשים לבושות רעלה ותלבושת מוסלמית מסורתית שהגיעה למסגד, כנראה בעקבות פניות יזומות של ארגוני המחבלים ודרשני המסגדים לאוכלוסייה. המחבלים שבמסגד התערבבו בין הנשים וחלקם אף התחפשו לנשים. במהלך ה"חילוץ" נהרגו שתי נשים מאש חיילי צה"ל וכעשר נשים נפצעו. **צה"ל נמנע מירי לא מדויק לעבר הנשים והדבר איפשר בריחת המחבלים הנצורים.**

³ מוסדות הדת, זוכים להגנה מיוחדת על פי המשפט הבינלאומי בהיותם מקומות מוגנים (protected places) השימוש הציני במסגד כמקום ממנו מנהלת פעילות צבאית מהווה פשע מלחמה והפרה בוטה של דיני המלחמה ויש בו כדי להפוך את המקום ליעד צבאי לגיטימי לתקיפה.

14. התקשורת הפלסטינית, בעיקר זו של החמא"ס, העלתה על נס את פעולת ה"חילוץ" של הנשים. הנשים תוארו כמי שגברו על צה"ל כאשר צעדו לעבר מסגד "אלנצר" והשתתפו בקרב "כתף אל כתף" עם המחבלים הגברים. כלי התקשורת של החמא"ס טענו כי הפעלת הנשים נעשתה במסגרת תוכנית מבצעית לחילוץ הלוחמים במסגד ואף עשו השוואה בין הנשים הפלסטיניות לבין ה"לוחמות המוסלמיות המתאבדות בצ'צ'ניה".